

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianaë, 1661

Decima nona causa. Dat decima nona præsul clero monachatum. Tres
quæstiones decimæ nonæ causæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

Unde Pelagius i Papa ait.

Eleutherius a frater & Coepiscopus noster queritur, quod mater eius in casa, quae castellum dicitur, oratorium construxerit, ac dedicaverit, & in eodem loco monachos constituerit, ex quibus unus est Presbyter. Hoc autem tempore dedicationis inter Episcopum Cardellum (cujus ipsa diocesis est) matrem suam affertit conuenisse, ut quidquid dedicationis, vel natalis martyrum die, quorum in eodem monasterio reliquiae sunt, per fidelium oblationes intraverit, medietatem quidem habeat ipsum monasterium, medietas autem Episcopo offeratur. Contra quam conventionem Marium Presbyterum (sive sciente, sive nesciente Episcopo) monachis ipsi, vel Presbytero, qui ex eis est, vim dicitur intulisse, & frequenter molestias generare, ita ut memoratum Presbyterum prope exciderit, & Missas eum facere nullo modo permittat; dicens, ut quasi pensionis nomine aliquid statueri debeat. Hec igitur omnia diligenter te examinare jubemus, & si apud te evidenti ratione b consistat, quia tempore, quo dedicatum est ipsum monasterium, conditiones superius posita conuenienter, seruari eas ex nostra auctoritate precipimus, nec aliud amplius exinde ab aliquo exigatur e. Si vero nil tale confiterit d, mediante quid Episcopo ipsi nomine eulogia offerri debeat, inter ipsos monachos & Presbyterum volumus definiti: salvo tamen eo, ut Presbyter Gaudentius, qui etiam monachus est, Missas in monasterio suo, sicut consuevit, facere a nullo ulterius debeat prohiberi.

¶ Pelagius] Antea legebatur, Gelasius. Mutatum est ex Polycarpo, & quia supra dist. 91. c. Eleutherius. alia pars huiusmodi epistola citatur ex Pelagio: & Anselmus, qui hoc & illud canonice conuenienter affert, Pelagio tribuit.

C. XXXI. ¶ Consiueti seruituti Episcopum monasteria exhibeant.

Item Urbanus secundus.

Seruitium, quod monasteria, aut eorum ecclesiae a tempore Gregorii septimi usque ad hoc tempus fecerunt, & nos concedimus.

Canonica ergo iura, quibus monasteria subiecta non sunt, spondant exaltes inuoluntate. Non e enim cogendus est Abbas (sicut in nonnullis Titonicis statutis) ad spondendum, nisi aliqua rationabilis causa existat. Sunt etiam quaedam seruitutis officia, ut arguuntur operum, crebrae receptiones, annua exactiones, modulationes precantibus, a quibus omnibus monasteria libera sunt.

CAUSA XIX.

¶ De clericis ad monasterium transire uolentibus: uterque licentiam ab Episcopo suo petat: unus relicta ecclesia propria eo invito, alter dimissa regulari canonica f canobis se conuulit.

- 1. Modo queritur, si Episcopus debeat permittere, ut relicta propria ecclesia clericus monasterium ingrediatur.
2. Secundo queritur, si Episcopus licentiam dare noluert, an eo invito monasterium possit adire.
3. Tertio, si contigerit ipsos regulares canonicos fuisse, utrum concedendus esset eis monasterii ingressus.

QVÆSTIO I.

¶ Quod Episcopus licentiam clericis aduenda monasterium dare debeat, in Toletano 4. concilio precipitur, in quo c. 49. sic statutum legitur.

a Anf. l. 7. c. 49. Polyc. l. 4. tit. 27. b al. ueritate. c alit. ueritate exigere. d al. conuenit. e dist. 11. Episcopus non debet. f al. canonice.

C. I. ¶ Non debet negari ingressus clericis qui monachorum propositum appetunt.

Clerici a, qui monachorum propositum appetunt (quia meliorem vitam sequi cupiunt) libere ad Episcopos in monasteria largiri oportet ingressus, nec interdicti propositum eorum, qui ad contemptum desiderium transire nituntur. ¶ Nec interdicti] Hec usq. ad finem ad alios a monachis, sicut tamen in concilio.

QVÆSTIO II.

¶ Quod uero Episcopo clericum eius a nullo esse suscipiendum, Leo Episcopus b testatur, scribens Anastasio c. Theodosio Episcopo, epist. 12. al. 24. c. 9.

C. I. ¶ Inuito Episcopo eua clericum non suscipiat.

Alienum d clericum, inuito Episcopo ipsius, non suscipiat. Sed subaudiendum est, nisi ad propositum meliorem vitam uoluerit. Tunc enim liberum est illi, etiam Episcopo uolente monasterium ingredi.

C. II. ¶ Qui monachorum propositum appetit, etiam inuito Episcopo suscipiendus est.

Unde Urbanus Papa II. in capitulo sancti Basilii c.

¶ Vt f sunt, inquit, leges, una publica; altera particularis. Publica lex est, quae a sanctis Patribus communiter firmata; ut est lex canonum, quae quidem per transgressiones g est tradita. Verbi gratia: Deum est in canonicis, clericum non debere de suo Episcopo ad alium transire sine commendatitio interdicti: quod propter criminosis constitutum est, quod delictis infames ab aliquo Episcopo suscipiantur. Solebant enim officia sua, cum non poterant Episcopatu, in alieno celebrare; quod iure peremptorio scriptis deestatum est. ¶ Lex b uero privata, quae in infinitum Sancti Spiritus in corde describitur, sicut quibusdam dicit Apostolus, i. [Qui habent legem scriptam in cordibus suis.] & alibi: k. [Cognationem non habent, si naturaliter ea, quae legem habent, in se habent.] Si quis horum in ecclesia dicitur Episcopo populum l retinet, & sacraliter utitur, in Spiritu Sancto in aliquo monasterio, vel in alio non m saluare se uoluerit, quia lege privata nulla ratio exigit, ut a lege publica constitutum Dei lex est, & qui Spiritui Dei aguntur, lege dei & quis est, qui Spiritui Sancto possit aliqua uoluerit. Quisquis igitur hoc Spiritu ducitur, etiam Episcopus contradicente, erit liber nostra auctoritate. huiusmodi lex non est posita: sed ubi o Spiritus Dei ab illis, si Spiritui Dei ducimur, non estis sub lege.

QVÆSTIO III.

¶ Annuiti autem regulares ad monasterium ingrediuntur, quibuslibet prescribitur.

C. I. ¶ Regulares canonici, monachis fieri non debent.

Unde in concilio Eduensi congregato sub Gregorio VII. legitur.

¶ Nullus Abbas vel monachus canonicos regulares proposito professionis canonice reuocari, & ad monasticum habitum trahendo suscipere audeat, nisi

a Polyc. l. 3. tit. 11. & l. 4. tit. 34. Barthe. l. 2. c. 1. b In concilio Aquisgranensi cap. 18. c Antea legebatur, in Narbon. d Anf. l. 6. c. 18. Barthe. l. 1. c. 1. e Anf. l. 1. c. 1. f Polyc. l. 7. tit. 31. Gal. 3. g al. in concilio. h Anf. l. 1. c. 1. i Rom. 2. k Ibidem. l propositum. m al. canonice. n Rom. 7. q. 1. Tit. 1. c. 1. o Tit. 3. Galat. 5.

nachstant, quando ordinis sui ecclesiam invenire qui-
verent, in qua canonice vivendo, Deo servire, & animam
suam salvare possint. Quod si temerario ausu id agere
tentaverint, anathematis vinculo obligentur.

C. II. *De eodem.*
Item Urbanus Papa II.

Andamus, & universim interdicimus, ne quis
publice lapsus fuerit, monachus efficiatur. Quod si de-
cipio ad hoc contrarie praesumens id agere tentaverit,
ad ordinem canonice praecipimus ut redeat, & deinceps
memorialem b cucullam deferat, & ultimus in
ehoro maneat.

Substantandum vero est, nisi cum patris sui licentia religionis
proposicion induerit. Vide Urbanus Papa II. scribit Abbati
sancti Basilii c.

C. III. *¶* Patris sui concessione regulares cano-
nici monachi fieri possunt.

Quotum d. ne professionis canonice quispiam, post-
quam Deo vice supra caput sibi hominem imposuerit,
aliquis levitatis insinuetur, vel districtioris religionis ob-
tentu, ea eodem clausuro audeat sine patris i. & totius
congregationis permissione recedere. Discedentem vero
multis Abbatum vel Episcoporum, nullis monacho-
rum sine communi literarum cautione suscipiat.

¶ Patris, &c. In nobis versificandi libet legatur, patris to-
tius congregationis: apud Romanos, sine Abbatis totiusque
congregationis.

¶ 2. patris. Quotum d. monasteria, quae semel dedicata sunt, pos-
sunt manere in clericorum vel saecularium habitacula. Quod in
Chalcedonensi concilio omnibus modis prohibetur, c. 24.

C. IV. *¶* Quae semel sunt dedicata monasteria,
semper monasteria perseverent.

Quae e semel dedicata sunt monasteria cum consilio
Episcoporum, maneat perpetuo monasteria: & res
quae ad ea pertinent, monasteriis reservari oportet, nec
possent ultra fieri saecularia habitacula. Qui vero per-
miserit hoc fieri, subiaceat his condemnationibus, quae
per canones constituta sunt.

¶ Haec verba parva d. scripta a Dionysiano, quam afferunt Bur-
thardus & 109. 20.

C. V. *¶* Sui loca sacra, communia de versoria fe-
renti, clericis disponantur, laicis excom-
municentur.

Item in synodo septima, c. 3.

Quoniam a quibusdam viis quaedam venerabiles
domus usurpiuntur, tam videlicet Episcopio, quam
monasteria, & facta sunt communia diversoria: si qui-
dem voluerint hi qui haec retinent, reddere ea, ut secun-
dum antiquitatem restituantur, bene & optime est: alio-
quin de sacro catalogo fuerint, hos deponi praecipimus:
si vero monachi vel laici, excommunicari: quos
minimum constat condemnatos esse a Patre, & Filio, &
Spiritu Sancto; & deponentur ubi vermis s. eorum
non moritur, & ignis non extinguitur: quia voci Domini
ideverantur, qui dicit: g. [Nolite facere domum pa-
tris mei domum negotiationis.]

¶ Intra hunc casum in synodo septima ab Anastasio versa
su habet. Quoniam propter calamitatem, quae pro pec-
catis nostris in ecclesia facta est, subrepta sunt a quibus-
dam viis quaedam venerabiles domus, tam videlicet, &c.
Ex his autem versibus duobus manus scriptis exemplaribus nonnulla
sunt in hoc capite emendata.

¶ 3. patris. Quotum d. de his, qui ad conversionem veniunt, quo
tempore debeant tonsurari. De his ita scribit Gregorius Fortunato
Episcopo Neapolitano lib. 1. epist. 23.

¶ 4. Patris, lib. 4. tit. 31. b memoriale sua praesumptionis excu-
lano, 2. p. 3. c. al. Rufi. d. 109. p. 4. c. 411. c. Poly. 13. tit. 19.
Anf. 1. c. 60. Burch. lib. 3. c. 19. 109. p. 3. c. 17. & 22. P. am. 1. c. 15.
f. Max. ex Ep. 66. g. Item 2.

C. VI. *¶* Antequam biennium in conversatione
compleverit, aliquis tonsurari non
debet.

Monasteriis a omnibus fraternitas vestra districtis
interdicat, ut eos, quos ad conversationem b si-
pleant d. nulli modo audeant tonsurare. Sed hoc spatio
vita, moresque eorum sollicitè comprobentur: ne
quis eorum aut non sit contentus eo quod voluit, aut ra-
tum non habeat, quod elegit. Nam dum grave fit inex-
pertis hominum sociari obsequis, quis possit dicere,
quàm sit gravatus ad Dei servitium improbatos i applicari?
Miles vero, si converti voluerit, priusquam nobis enun-
tietur, nullatenus sine z nostro consensu qualicumque
prafumat ratione suscipere.

¶ 1. ¶ Improbatos applicari. Antea legebatur, impro-
bos applicare. Emendatum est ex originali impresso & ma-
nuscripto.

¶ 2. ¶ Sine nostro. Hoc praecipit eo tempore B. Gregorius, ne s-
minimè videretur contemnere legem, quam Mauritius Imperator tu-
lerat, ne milites ante completum tempus militie in monasteriis re-
cipi possent: quam legem idem Gregorius lib. 11. indit. 11. epist. 61.
ipse Mauritius scribens, vehementer reprehendit: quod auctor glossa
non videtur attendisse.

¶ 4. patris. Quotum d. si ingressa monasterium ultra relinquatur
licentia restandi. Hoc Gregorius praebet, ita scribens Laurentio
Caraltano Episcopo, lib. 7. indit. 2. epist. 7.

C. VII. *¶* Post monasterii ingressum nulli
relinquatur licentia re-
standi.

Quia e ingredientibus monasterium convertendi gra-
tia, ulterius nulla fit testandi licentia, sed res eorum
ejusdem monasterii juris fiant, aperta legis definitione
decretum est.

C. VIII. *¶* Post monasterii ingressum
eidem monasterio omnia sunt
conferenda.

Item Gregorius Papa Cypriano Diacono, lib. 3.
epist. 6.

Perlatum est ad nos Petronillam nomine de provincia
Lucania genitam, per exhortationem Agnelli Episco-
pi fuisse conversam, resque suas omnes, quas habere po-
tuit, licet sibi jure potuissent competere, tamen eadem
monasterio, quod ingressa est, etiam specialiter donatio-
nis titulo contulisse.

Et contra Paulus primus veneranda in testamento 1. colobum suum
Athanasio Alexandrino Episcopo reliquit, tunicam vero beato An-
tonio. Sed aliud est de his, qui in monasterium ingressi se & sua tra-
diderunt, aliud de his, qui silitariam vitam ducunt, se nulli eccl-
siae tradiderunt 2. Illi semel tradita nulli tradere possunt: ipsi nulli
oblata liberi restari possunt.

¶ 1. ¶ In testamento. Longè aliter B. Hieronymus in vita
Pauli. Scribit enim beatum Antonium pallio, quod ei donaverat
Athanasius, Pauli corpus involuisse, & addit, ne quid pius hares
ex interstiti bonis non possideret, tunicam ejus sibi vi-
dicavit, quam in sportarum modum de palmae foliis ipsi
sibi contexerat.

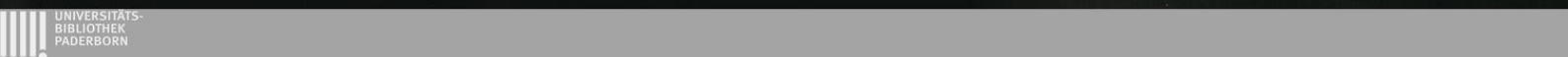
¶ 2. ¶ Tradiderunt. Sic est emendatum ex plerisque manu-
scriptis. Antea legebatur, tradere possunt.

C. IX.

Item in authenticis s. constitutione g.

Si qua mulier aut vir monasticam elegerit vitam, &
intraverit monasterium, liberis non extantibus, mo-
nasterio, quod ingreditur, res ejus competere jubemus.

¶ a Anf. 1. c. 197. b al. convertendam. c al. conversione.
d al. compleverit. e Extra, de testamen. c. quia Anf. 1. 7. c. 112.
f Cod. de sacros. eccles. aurb. si qua mulier. Apud Iulianum antecess.
novell. 12. cap. 36.

¶ Sed si persona liberos habens, antequam de rebus suis inter eos disponat, monasterium intret, liceat ei postea inter eos dividere, legitima non diminuta: & quod eis non dedit, monasterio competet. ¶ Sed si omnem substantiam inter filios dividere voluerit, sua persona filiis connumerata, partem sibi retineat, quae monasterio competere debet. ¶ Sed si post ingressum moriatur, antequam inter eos dividat, filii legitimam percipiant, reliqua substantia monasterio competente. *In authenticis b de monast. confirmatio, §. in collatio.* ¶ Nunc e autem cum monachus factus est, hoc ipso res suas obtulisse videtur, si prius testatus non sit: & exinde iudicio eius cessante, lege disponitur, ut si liberos habeat, in quos aut nihil, aut minus legitima portione quoquo donadi titulo conulerit, ea tenus substantia monasterio destinata detrahatur, ne quid contingat circa liberos iniquum.

C. X. *Item ex novella 123. d*
Non liceat parentibus liberos, vel liberis parentes ab hereditate repellere monachos factos: quamvis dum laici fuerant, in causam ingratitude in ceciderint. Item non liceat parentibus liberos suos ad solitiam vitam transcentes abstrahere monasteriis.
 ¶ Hoc caput expresso habetur apud Iulianum antecessorem, a novella 123. cap. 29. In quo aliqui Gratianum reprehenderunt, qui hanc Iuliani epistolen videre minime poterant.

CAUSA XX.

Duo puerita annos agentes a parentibus monasterio traditi, sunt: unus iustus, alter spontaneus cucullam induit. Ad annos pubertatis venientes, servitus ad sacularem militiam redit, spontaneus monasterium distribuitur peti.
 1. ¶ *Quae primam queritur, si in puertia annis traditi, coguntur religioni professum tenere.*
 2. ¶ *Secundo, si prater voluntatem parentum consensum, vel religionem vestem quis in puertia accipias, an possit sibi detrahi, an non.*
 3. ¶ *Tertio, qui prater propriam voluntatem cucullam induerit, an cogatur eam retinere, an non.*
 4. ¶ *Quarto, si ab uno monasterio in aliud distribuitur liceat alicui transire.*

QUESTIO I.

Quid intra annos puertia traditi, cum adulti fuerint, liberos habeant arbitrium manendi vel discedendi, probatur auctoritate nonx i synodi.
 ¶ *Nonx* In nullo vetus exemplaribus est, octava. Verum in octava ab Hadriano II. habita non habetur, sed in libro B. Basilii de institutu monachorum, Russino interprete, cap. 3. Similia etiam sunt apud eundem B. Basilium in regulis suis disposita, cap. 15.

C. I. ¶ *Virginitatis professio quo tempore firma esse incipit.*
Firma autem tunc erit professio virginitatis, ex quo adulta iam etas esse coeperit, & ea quae solet apta nuptiis deputari, ac perfecta i.
 1. ¶ *Ac perfecta* Hac non sicut in eo Basilii loco. Si virginitatis professio tunc incipit esse firma, cum etas capere esse adulta. & religionis professio tunc demum debet esse firma, cum ad adultam etatem pervenit fuerit. Sed hic de illa professione agitur, qua in annis puertia proprio arbitrio Deo offertur, quam non confirmat parentum consensus. Ceteri, quae a parentibus Deo offertur professio, inculatam servari oportet.

a al. legitima portione nulli. b Novella 26. c Cod. de E. p. 7. c. 30. d Extra de regul. c. 1. f Basilii lib. 2. cap. 15. g forte. v. v. v.

C. II. ¶ *Non licet de monasterio egredi quater vel mater intra annos infantia fuerit ordinari.*

Vnde Gregorius scribit ad Augustinum Augustinum Episcopum.

Addidit a adhuc, quod si pater vel mater filiamve intra septem monasterii in infantia annis regulari tradiderit disciplina, utrum liceat eam quam paupertatis b annos impleverit, egressi, testimonio copulari. Hoc omnino devotissimis nefas est, urobatis a Parentibus Deo filiis voluntaria laxentur.

¶ *Sic etiam citat Ivo. Exat in epistola quarta Gregorius ad Bonifacium legatum Germaniae: & finale habetur in Vuormacioni, cap. 22.*

C. III. ¶ *Aut propria professio, aut paterna devotio monachum facit.*

Item ex concilio Toletano 4. c. 41.

Monachum d aut paterna devotio, aut propria professio facit. Quidquid horum fuerit, allegare tenebit. Proinde his ad mundum revertendū tenentur aditum, & omnes ad saculum interdicuntur.
 ¶ *Alligatum* In duobus Vaticanis conciliis conciliis & Lucensi regio legitur, allegatum.

C. IV. ¶ *In monasterio perpetuo maneat, qui a parentibus traditus sit.*

Item Iudicatus.

Quicunque a parentibus propriis in monasterio tris delegatus, novit se ibi perpetuo permanere. Nam Anna Samuelem puerum natum & ab ipso Deo cum pietate obtulit: qui & in ministerio pli, quo a matre fuerat deputatus, permansit, & constitutus est, defervivit.

¶ *Hoc non est inventum in libro B. Iudicatus: sed hoc dicitur in expositione regule B. Benedicti, cap. 29. hoc idem in libro ro referit.*

C. V. ¶ *De eodem.*

Item ex regulo Gregorii, lib. 3. epist. 4. ad Anthermionem.

Quia e autem dura est in infans congregatio monachorum, etiam pueros in eisdem monasteriis xviii. annorum tempora suscipi prohibemus: vel si nunc sunt, tua eos providentia auferat, & in aliam manam transmittat. Hoc & in Palmaria, aliaque te per omnia volumus custodire.

C. VI. ¶ *Qui a parentibus monasterio traditus est, de eo egredi non licet.*

Item ex concilio Triburienf.

Quem f primogenitores ad monasterium mittunt, & in ecclesia cepti canere, & legere, & aliam rem docere, nec monasterium deserere poterit: si discesserit, reducat: si consensum dimiserit, restituatur: uxorem si usurpaverit, dimittat & compellatur.

C. VII. ¶ *PALEA*

[Item ex penitentiali Theodoti.]

Infans pro infante potest dari in monasterio, quod si alter vocatus est sit. Tamen melius est vocatum Similitur & pecora aquali pretio (si necesse est) dimenda.

2 pars. Ex his auctoritatibus colligitur, quod professio pueri tenet obligato: nec licet ei a propria professione quod paterna devotio in puertibus annis suscipiatur. Quod dicitur illud Leonis Papae, epistol. 90. ad Rusticum Episcopum cap. 13. & 14.

a Ivo part. 7. c. 10. b al. ad pubertatem. c al. vultu d Polyb. lib. 4. tit. 54. Anselm. 17. c. 18. & Li. c. 6. Paulus Ivo p. 7. c. 30. e Extra de regul. c. 1. f Basilii lib. 2. cap. 15. g forte. v. v. v.